

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH
(SZTAB GENERALNY)

Lidm

Warszawa, dn. 18. X. 1923.

8891 J2

Oddział II.

Nr 26332 /II. Inf./II.C.

**Ścisłe tajne
trzymać pod zamknięciem!**

DO

Telefon: Sztab 21.

ADJUTANTURY GENERALNEJ Nacz. WODZA

w B e l w e d e r z e.

Przedkładam do wiadomości raport z Konferencji
w sprawie Klajpedy, odbytej w dniu 17. października
1923 r. w Ministerstwie Spraw Zagranicznych.
2 załączniki.

Szef, Oddziału II. Szt. Gen

O t r z y m u j ą :

w. z.

Adjutantura Generalna,
Minister Spraw Wojskowych,
Szef Sztabu Generalnego
Biuro Scisrej Rady Wojskowej.

Photowski

SOKOŁOWSKI
Major.

ADJUTANTURA GENERALNA
NACZELNEGO WODZA

8891 J2

Wpisano dn. 6. X. 1923 roku
Wyszło dn. 18. X. 1923 roku
Załączników

ROOSEVELT
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

176

Ścisłe tajne
trzymać pod zamknięciem!

Warszawa, dnia 17.X.1922 r.

RAPORT Z KONFERENCJI W SPRAWIE KŁAJPEDY
W MINISTERSTWIE SPRAW ZAGRANICZNYCH DNIA
17.X.1922 ROKU.

W Konferencji wzięli udział: Dyrektor Dep. Dyplomatycznego KETRZYŃSKI, poseł ZAMOYSKI, poseł SZAROTA, prof. SZURA, Naczelnik Wydz. Wschodniego p. ŁUKASIEWICZ, p. OLCHOWICZ, Kpt. SMIGIELSKI itd.

Wobec zbliżającego się rozstrzygnięcia sprawy Kłajpedy na forum międzynarodowym Konferencja dzisiejsza rozpatrzyła tak zasadnicze stanowisko Rządu Polskiego, jak i kwestje taktyki. Wobec nasuwających się możliwości dwóch rozwiązań sprawy Kłajpedzkiej:

- 1/. przyłączenia Kłajpedy do Litwy,
- 2/. stworzenia wolnego terytorjum

Rząd Polski uważa za jedynie możliwe tylko to drugie wyjście. Konkretnie przedstawiałoby się jak w załączniku.

Co do taktyki przewiduje się wysunięcie przez delegację Kłajpedzką maksymalnego programu wolności terytorjum Kłajpedzkiego co w razie nieuwzględnienia przez Radę Ambasadorów dałoby Polsce szansę wysunięcia pośredniego projektu i oparcia go przede wszystkim na ekonomicznych przesłankach.

Sprawa plebisocytu, któreby zadecydował o 10 czy 15 latach o losie kraju została, jako najbezpieczna chwilowo usunięta.

Pożądanym jest stwarzanie faktów dokonanych i precedensów pomyślnych dla interesów polskich. Np. zakupowanie terenów w porcie, nieruchomości, baz dla okrętów tak wojskowych jak i handlowych, składów itd.

Stosunek nasz do Kłajpedy jest regularny przez stosunek nasz z Litwą. Wychodząc z tego uważamy za nieodpowiednie natychmiastowe oddanie obszaru kłajpedzkiego pod suwerenne władanie Litwy choćby z zastrzeżeniami autonomji politycznej na rzecz Kłajpedy i ekonomicznymi na rzecz Polski.

Natomiast uważa Rząd Polski ^{za bardziej odpowiadające} interesom i dążeniom Państwa Polskiego stworzenie prowizorium na okres piętnastoletni opartego na następujących zasadach:

Zasadnie 1/ Obszar Kłajpedy stanowi terytorjum zneutralizowane, pozostające pod opieką Ligi Narodów, reprezentowanej przez jej Wysokiego Komisarza, sprawującego zarazem funkcję Prezesa Rady Portu.

Atrybucje Wysokiego Komisarza	:	
Sprawa reprezentacji zagranicznej	:	do omówie-
Sprawa Konstytucji,	:	nia.
Sprawa flagi,	:	
Sprawa cel	:	

2/. Z upływem tego okresu zadecyduje plebiscyt o losach kraju w kierunku

- a/ połączenia się z Litwą,
- b/ lub samodzielności tegoż terytorjum, określonej decyzją Ligi Narodów,

Sprawa Niemna.

Stawowisko Rządu Polskiego w tej sprawie jest następujące:

A/. Należy wszelką miarą unikać umiędzynarodowienia tej rzeki jako sprzecznego z interesami Państwa Polskiego jako też nie leżącego na linii polityki Litwy Kowieńskiej.

B/. Natomiast należy:

I. Zabezpieczyć wolność żeglugi i tranzytu na Niemnie od Grodna do Kłajpedy w dół i w górę rzeki przez to:

- a/. że administracja poszczególnych odcinków rzek zabezpieczą i sprawować będą na tych samych zasadach odnośnie państwa nadbrzeżne.

b/. powyższe zasady i szczególne przepisy odnoszące się do tej administracji zostaną ustalone definitywnie przez Konferencję Państw zainteresowanych.

c/. Konferencja ta zostanie zwołana w przeciągu pięciu miesięcy od dnia uznania Litwy de jure i podpisania przez nią znanych zastrzeżeń - przez Konferencję Ambasadorów i pod przewodnictwem jej przedstawiciela; w skład tej Konferencji wchodzi przedstawiciele Polski, Litwy, Prus Wschodnich i terytorjum Kłajpedy.

ZABEZPIECZENIE NASZYCH INTERESÓW EKONOMICZNYCH.

Wobec szczególniejszych interesów Polski na terytorjum Kłajpedy uznany decyzją Konferencji Ambasadorów z dnia 14. lipca 1922 r. punkt I. należy dążyć do zabezpieczenia tychże interesów przez:

A. 1. stworzenie Rady Portowej w Kłajpedzie; w skład tej Rady winni wejść po jednym przedstawicielu i zastępcy

pierwszy polski,

drugi Litwy,

trzeci Kłajpedy.

pod przewodnictwem przedstawiciela Rady Ambasadorów /Ligi Narodów/ /z głosem rozstrzygającym/ conforme Salonique.

W zakres kompetencji Rady Portu wchodzi:

I. Administracja

II. Utrzymanie i meljoracja portu,

III. Policja portowa.

IV. Urząd pilotów.

2. Administrację wód terytorjalnych na terytorjum Kłajpedy, utrzymanie i meljoracja tychże.

3. Administracja dróg żelaznych obszaru Kłajpedy/kolej Polska/

B. Otrzymanie Settlement'u w porcie na prawach wolnego portu

C. Do chwili wybudowania portu własnego należy zabezpieczyć dla Polski możliwość używania składów tranzytowych; wobec tego na-

PIŁSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

leży dążyć do stworzenia takich składów w porcie Kłajpedzkim.

D. Należy nie dopuścić do stworzenia wolnego portu.

Za zgodność odpisu:

Smigielski
SMIGIELSKI-Kapitan.